

Číslovky

Přehled číslovek základních a řadových

základní	řadové
0	нуль, нуль нулево́й, -ая, -ое, -бие
1	один, однá, однó, однý пéрвый, -ая, -ое, -ье
2	два, две второ́й, -ая, -ое, -бие
3	три трéтий, -ая, -е, -би
4	четыре четвéртый
5	пять пáтый
6	шесть шестóй
7	семь сéмь
8	восемь вóсемь
9	девять дéвять
10	дέсять дéсять
11	оди́надцать оди́ннадцатý
12	двенадцать две́нáдцать
13	трина́дцать трина́дцатý
14	четы́рнадцать четвéрнадцатý
15	пятнáдцать пятнáдцатý
16	шестнáдцать шестнáдцатý
17	семнáдцать семнáдцатý
18	восемнáдцать восемнáдцатý
19	девятнáдцать девятнáдцатý
20	двáдцать двáдцатý
21	двáдцать один трíдцать
30	сóрок сорок
40	пятьдесáт пятьдесáт
50	шестьдесáт шестьдесáт
60	сéмидесят сéмидесят
70	восьмидесят восьмидесят
80	девяносто девяносто
90	сто сто
100	сто один сто один
101	сто пéрвый сто пéрвый
110	сто дéсять сто дéсять
200	две́сти две́хсо́тый
300	трéста трéхсо́тый
400	четы́реста четырёхсо́тый
500	пятьсо́т пятисо́тый
600	шестьсо́т шестисо́тый
700	сéмьсот семисо́тый
800	восемьсот восемисо́тый
900	девяносто девятисо́тый
1 000	тысяча тысячный
2 000	две ты́сячи дву́хтысячный
5 000	пять ты́сяч пятиты́сячный
1 000 000	миллион миллионный
2 000 000	два миллиона двухмилионный
1 000 000 000	миллиард мiliárdnyj

Skloňování číslovek základních

1. Číslovka **один** se skloňuje jako zájmeno **этот**, pouze přízvuk má na konci.

Tvar množného čísla **одни** se pojí s pomnožnými podstatnými jméneny (odní hójnici). Odín může mít význam **sám** (Я остался один). **Одни** má také význam „samý, jenom, pouze“: одни неприятности – same nepríjemnosti. Po číslovece **один** (i u víceslovnyh číslovek) stojí podstatné jméno v 1. pádě jedn. čísla: двádciать один завód, сórok одна фáбрика, пятьдесát одно объеди- nenie.

ČÍSLOVKY **два, две; óба, óбе**

muž. r., stř. r.	žen. r.	muž. r., stř. r.	žen. r.
1.	два	две	óба
2.	двух	двух	óbeих
3.	двум	двум	обóим
4.	два, ји: двух	две	óba, ји: обóих
6.	(о) двух	(о) двух	(об) обóих
7.	двумя	двумя	обóими

ČÍSLOVKY **три, че́тыре**

1.	три	четы́ре
2.	трёх	четырёх
3.	трём	четырём
4.	три, ён: трёх	четыре, ён: четырёх
6.	(о) трёх	(о) четырёх
7.	трёмя	четырьмя

POZNÁMKY:

1. Po číslovkách **два** (две), **оба** (обе), **три**, **четыре** se klade podstatné jméno ve **2. rádě jedn. čísla**: **два ученика**, **оба приятеля**, **две фабрики**, **обе подруги**, **три завода**, **четыре собрания**. Totéž platí u číslovek **víceslových**, na jejichž konci jsou číslovky **два** (две), **три**, **четыре**: **двадцать четырёх человек**, **сто тридцать два** предприятия. V ostatních pádech je skloňování pravidelné: с двумя процентами.
2. **Přídavné jméno při podstatnému jménu мужского и среднего пола** má po číslovkách **два, три, четыре** tvar ve **2. rádě mn. čísla**: **два крупных предприятия**, **три новых магазина**. Při počítaném předmětu ženského rodu býva přídavné jméno v 1. rádě mn. čísla (**четыре крупные фабрики**) nebo může být ve 2. rádě mn. čísla (тá-ли podst. jméno **погиблый** přízvuk): **две высокие горы**.

POZNÁMKY:

1. Podle **пять** se skloňují číslovky **шесть** až **дέсять**, **двадцать**, **тридцать**, podle **пятнадцать** se skloňují číslovky **одиннадцать** až **девятнадцать**, podle **пятьдесят** se skloňují číslovky **шестидесят** až **восьмидесят**.
2. Přívlastky **последние**, **первые**, **эти**, **все** stojící před číslovkovým spojením mají na rozdíl od češtiny tvar 1. pádu mn. čísla: **последних** pět týdnů – **последние пять недель**, **принес десет днů** – **первые десять дней**, **только пять bank** – **эти пять банков**, **всех патнацати lidí** – **все пятнадцать человек**.

ČÍSLOVKY **сóрок, девяносто, сто**

1.	сóрок	девяносто	сто
2.	сóрокá	девяноста	ста
3.	сороκá	девяноста	ста
4.	сóрок	девяносто	сто
6.	(о) сорокá	(о) девяноста	(о) ста
7.	сороκá	девяноста	ста

ČÍSLOVKY **две́сти, три́ста, четы́реста**

1.	пять	пятнадцать	пятьдесят
2.	пятá	пятнадцати	пятнадцати
3.	пятá	пятнадцти	пятнадцти
4.	пять	пятнадцать	пятнадцать
6.	(о) пятá	(о) пятнадцати	(о) пятнадцати
7.	пятро	пятнадцатью	пятнадцатью

ČÍSLOVKY **пять, пятнадцать, пятьдесят**

1.	две́сти	три́ста	четы́реста
2.	двухсóт	трёхсóт	четырёхсóт
3.	дву́мстáм	трё́мстáм	четырёхмстáм
4.	две́сти	три́ста	четы́реста
	жн.: двухсóт	жн.: трёхсóт	жн.: четырёхсóт
6.	(о) двухстáх	(о) трёхстáх	(о) четырёхстáх
7.	дву́мстáми	трё́мстáми	четырёхмстáми

ČÍSLOVKA pětadvacet

1. пятьсот
2. пятисот
3. пятистам
4. пятьсот
5. пятьсот
6. (o) пятистах
7. пятьстámi

Podle **пятист** se skloňují číslovky pětadvacet až devátadvacet.

ČÍSLOVKY týsča, milion, miliárd

Týsča se skloňuje jako **nedéle**. V 7. pádě je kromě tvaru **týsčí** – jako podstatné jméno: однобой тýsčей rubléй – též tvar **týsčí** – jako číslovka: с тýsčью rublými.

Милион a **мiliárd** se skloňují jako **magazín**.

Skloňování viceslovnyh číslovek

Ve složených viceslovnyh číslovkách se v ruštině skloňuje každá jejich část, např.

1. три тýsčи шestydesát вóсемь (штук)
2. трёх тýsčи шestydeseti вóсемь (штук)
3. трём тýsčam шestydeseti вóсемь (штукам)
4. три тýsči шestydesát вóсемь (штук)
6. (o) трёх тýsčах шestydeseti вóсемь (штуках)
7. трemá тýsčami шestydesátvo вóсемью (штуками) (вóсемью)

Zvýšení a snížení, rozměr a míra

- a) Zvýšení a snížení o nějakou hodnotu se vyjadřuje v ruštině předložkou **на** (česky **o**): **snížit** (povýšit), **níže** (výše) na 30 %.
- b) Snížení a zvýšení na dolní nebo horní hranici se vyjadřuje předložkou **do** (česky **na**): **sokratít** (uveľítit) proizvodstvo **do** 300 tonn – snížit (zvýšit) výrobu **na** 300 tun.

- c) Rozměr a míra se vyjadřuje **7. pádem** + předložkou **в**: o výšce 10 m – výška **в** 10 M; o délce 15 cm – délka **в** 15 cm; o šířce 40 m – šířka **в** 40 M; o objemu 10 hl – objem **в** 10 hl.

Předložka může být upuštěna: mocnost **5000 В**, rozmerom **20 см x 15 см (20 см на 15 см)**, grozenost **5 тонн**.

Vyjádření přibližnosti

Přibližnost se v ruštině vyjadřuje:

- a) **lexikálně**: přiblizitelně, priměrně (přiblžně, asi), pochy (témtěj, svýše, bloue, méně, s lípším, parp. přiblizitelně 50 človék, svýše semí let (přes sedm let), šest metrů s lípším (šest metrů a něco), ne ménec tréchcet (minimálně tři sta), ne bôle šest cíntimétrů (maximálně, nejvíce šest centimetrů). Českému **řádové** (pět milionů) odpovídá v ruštině výraz **порádka** (pětý milionov);
- b) **vazbami s předložkami** okolo, pod, c, do, např. okolo semí človék (asi sedm lidí), emý pod círok leg (tâhne mu na čtyřicítku, je mu skoro čtyřicítk), ždat s měsíci (čekat asi měsíci), tam býlo do pětisót zrádtelej (bylo tam na pět set diváků);
- c) uvedením **krajních hodnot**: 6 – 8 let (šest – vóčsť – let), 500 – 600 tun (pětysót – šestysót tonn). V mluvené řeči vyslovíme pouze číslovky s pauzou mezi nimi. V čestině mezi nimi používame přísluchove **аž** (šest až osm let).
- d) **obráceným slovosledem** (především v hovorovém jazyce): asi 20 minut – minút dvacát.

Vyjádření podílnosti

Podílnost se vyjadřuje předložkou **po**:

- a) s číslovkou **один** je 3. pád číslovky i jména: по одному яблоку (получить);
b) s číslovkami **два, три, четыре** (též ve složených číslovkách) je podstatné jméno ve 2. pádě jednotného čísla, číslovky jsou v základním tvaru: по (два/три) два п'ятнера, по (пятьдесят) четвре кроны;

- c) s číslovkami **две́сти, трися́та, четы́реста** je podstatné jméno ve 2. pádě mn. čísla: по двести рублей, по четыреста килогráммов;

- d) u **остатнých jednoslovnyh číslovek** je 3. pád číslovky (hovorově 1. pád) + 2. pád mn. čísla podstatného jména: по пяти рублей, по пятьдцати тонн;

- e) u **остатnich složených číslovek** je číslovka v základním tvaru a podstatné jméno ve 2. pádě mn. čísla: по двадцать пять руп-лей.

Řadové číslovky

Řadové číslovky (přehled viz str. 62–63) se skloňují jako přídavná jména tvrdá, pouze **грémiй** se skloňuje podle typu **вотчий**. U víceslovnyh složených řadových číslovek má tvar řadové číslovky pouze poslední součást, která se také skloňuje, např. 5 827. – пять тысяч восемьсот двадцать семь –ого, -омъ...

Za řadovými číslovkami psanými číslicí nepíšeme v ruštině tečku (28 ledna – 28 января, XIX. století – XIX век). Po arabské číslici můžeme psát spojovací čárku a koncovku (8-го апреля, в 1989-ом году, в 50-ых годах). K římským číslicím se koncovka nepřipojuje.

Rozmezí:
од–до: е–ло (с трéтьего по восьмого лекабря, с восьмí до десатí часов);

ле́та 1990 – 1995: 1990 – 1995 гг. (тысяча девятьсот пятьдесятый – тыс-яча девятьсот девяносто пятьый годы – помлčka se neče);

в 1980 а 1981: в 1980 и 1981 гг. (в тысяча девятьсот восьмидесятом и тысяча девятьсот восьмидесят первom godах);
в ле́tech 1950 – 1960: в 1950 – 1960 гг. (в тысяча девятьсот пятидесятом – тысяча девятьсот шестидесятом godах). V češtine mezi číslovkami používáme příslovce **аž**, v ruštině nikoliv (viz též Vyjádření přiblžnosti, odst. c).

Při stanovení dat dokumentů (dopisů, dohod, novin apod.) odpovídá české předložce **z** předložka **ор:** dopis z 16. ledna – письмо от 16 января.

Druhové číslovky

V ruštině jsou pouze tyto druhové číslovky: двое, трое, четверо, пятеро, ше-стero, сéмёро, вóсмёро, дéвятеро, лéснепero.

SKLOŇOVÁNÍ

1.	двóе	чéтверо
2.	двоíх	чeтвeрьx
3.	двоíм	чeтвeрьm
4.	двоé, ён: двоíх	чeтвeрo, ён: чeтвeрьx
6.	(о) двоíх	(о) чeтвeрьx
7.	двоíми	чeтвeрьm

POZNÁMKY:

1. Podle **двóе** se skloňuje **трóe**, podle **чeтвeро** ostatní. Podstatné jméno při nich stojí **v 2. pádě mn. čísla:** двóe друзéj.

2. Užívají se většinou jinak než v češtině:

- a) s pomnožnými podstatnými jmény: двóe санéй; и вышšíh číslovek se říká шестъ, сéмъ санéй;
b) s párovými předmety: чéтверо сапór, též чeтвeрe пары сапór;
c) při zájmenu: нас было трóe;